

*Čija je bol veća od boli
majke Šime koja je gledala
kako joj komunisti ubijaju
brata - župnika i
sina - kapelana*

fra **Andrija** **TOPIĆ**

26 godina
kapelan u Kočerinu
Franjevačka hercegovačka
provincija - Mostar

Rođen je 8. prosinca 1919. u Lisama, u župi Široki Brijeg, od oca Andrije i majke Šime, rod. Zovko. Pučku školu i franjevačku klasičnu gimnaziju završio je u Širokom Brijegu, a bogosloviju u Mostaru. Franjevački habit odjenuo je 1937. godine. Za svećenika je zaređen 1943. u Mostaru. Bio je svećenik samo godinu dana i devet mjeseci. Pripadnici Udbe ubili su ga zajedno s ujakom, župnikom fra Valentinom Zovkom, 21. svibnja 1945. u Kočerinu.

Prizor s kalvarije u kojem Blažena Djevica Marija gleda smrt svoga Sina na križu dogodio se i u Hrvatskoj - kada je hrvatska majka Šima gledala okrutno ubojstvo sina Andrije, mladog kapelana, i brata Valentina, župnika.

Njegova smrt i njegovo mučeništvo su na neki način jedinstveni u opisu svih mučenika Crkve u Hrvata. Naime, fra Andrija je kao mladomisnik često pobolijevao, ali je ipak zaređen za svećenika. Nigdje nije službovao nego je nakon Mlade mise poslan svome ujaku, svećeniku fra Valentinu Zovku koji je bio župnik u Kočerinu. Fra Andrija je ujaku bio kapelan. Ujakovo domaćinstvo vodila je njegova sestra Šima, fra Andrijina majka.

Došla je 1945. godina. Završio je Drugi svjetski rat, a komunisti su smislili plan, koji je vrlo zorno opisao fra Martin Planinić:

Bilo je to 21. svibnja 1945. godine na Dubovski ponedjeljak. Udba se obukla u ustaška odijela i odijela šumnjaka i njih desetak tzv. šumnjaka, a to je bila elita komunističke Udbe, najprobraniji komunisti upali su u župski stan u Kočerinu i našli mladoga bolesnoga bratra fra Andriju, koji je ležao u krevetu.

Njegov ujak fra Vale ili Valentin bio je u pokretu i dočekao ih je. Predstavili su se da su šumnjaci, da su križari i htjeli su ih ubiti zato što navodno ta dva bratra surađuju s partizanima (a ustvari ih partizani ubijaju zato što neće surađivati s njima!). Majka Šima je

naslutila da će se zlo dogoditi pa je svojim tijelom zaštitila sina fra Andriju. Oni su je gurnuli tako da je ona pala, a ovi su sasuli rajal metaka u fra Andriju. Krvava daska od kreveta, sva od fra Andrijtine krvi, još uvijek se čuva u Širokom Brijegu.

Nakon toga su ubili i fra Valentina. Tako je majka Šima, sestra fra Valentina, a majka fra Andrijina, isti dan, isti čas, na svoje rodene oči gledala ubojstvo i smrt sina i brata...

Tako je poput Blažene Djevice Marije, Žalosne Gospe, i hrvatsku mučenicu majku Šimu probio mač od sedam žalosti.

Gdje su književnici, pjesnici i redatelji da napišu knjigu, spjevaju pjesmu ili snime film o majci Šimi?! Koji narod na svijetu ima takve herojske majke kao što je hrvatska majka Šima Zovko?!

Vrlo je važno svjedočanstvo fra Rufina Šilića koji je za vrijeme održavanja duhovne obnove u Tomislavgradu izjavio da je majka Šima kasnije pričala da je čula kako je jedan od tih desetak tzv. šumnjaka glavnom šefu rekao: "Druže komesare!" Ona je to jako dobro zapamtila.

Što su htjeli ovim ubojstvom? Htjeli su se prvo riješiti dvojice franjevaca, a narod nahuškati protiv križara kojih je u to vrijeme bilo u šumi i nije se znalo koliko ih je točno bilo. Vjernicima su rekli da su to učinili šumnjaci, a htjeli su zapravo zaplašiti Hrvate da bježe iz Hercegovine i tako jednim dugotrajnim terorom "očistiti" Hercegovinu od Hrvata!

Dalje je fra Rufin Šilić pričao:

Vjernici u Kočerinu su bili u velikoj teškoći jer nisu imali mogućnost ikome javiti da su svećenici ubijeni. Tada telefona nije bilo, a putovati se nije smjelo. Ljudi kažu da je komesar vodio sprovod umjesto gvardijana. Jedan je partizan došao na sprovod i održao govor te je rekao: "Vidite drugovi, šta je radila ta banda! Ubila vam je fratra i ostavila vas bez svećenika. Ubila vam je oba svećenika." Tako je prisutnim katolicima u ime Narodnog fronta izrazio saučešće. Njihov je grob danas u Kočerinu. Majka Šima je živjela do 1970. godine. Fra Rufin Šilić je svjedok da je majka Šima tvrdila da su ovi šumnjaci tom svom šefu rekli "druže komesare".

Donosimo i izjavu Joze Topića (1993.):

Pok. fra Andrija bio je slabog zdravlja, bolovao je od upale pluća pa ga je pok. fra Valentin Zovko uzeo k sebi.

Pok. fra Andrija ležao je bolestan u krevetu u samostanu na Kočerinu. S njim je bila njegova majka i pok. fra Vale Zovko, brat majčin. U sobu su ušla četvorica partizana, koja su se prethodno predstavili kao škripari. Tada je pok. fra Andrija rekao: "Majko, oni će nas ubiti." Njegova je majka pala po tijelu svog sina i rekla: "Nemojte, ovo mi je sin, ostavite njega, a ubijte mene." Tada je jedan od četvorice partizana uperio revolver u fra Andriju i ubio ga.

Pok. fra Valentina, fra Andrijinog ujaka, zatekli su u bodniku samostana i tu su ga ubili. Nakon toga ponovno su se vratili u sobu i ispalili još jedan metak u fra Andriju. Njegova je majka plakala nad tijelom svoga sina.

Iako je ona bila očevidac ubojstva i poznavala te ljude koji su ubili njezinog sina i brata, nikada nije smjela ispričati tko je to učinio...

Šima Zovko, majka mučenika fra Andrije Topića

Izvori i literatura:

Iskaz fra Rufina Šilića.

Iskaz Joze Topića, 19. 3. 1993.

"Na Kočerinu ubijena dva franjevca", *Glas Koncila*, 8. 4. 1990., str. 2.

Nikić, dr. fra Andrija, *Hercegovački franjevački mučenici*, Mostar, 1992., str. 207.

Nikić, dr. fra Andrija, *Hrvatske žrtve rata u Hercegovini*, Mostar, 1995., str. 39.

Pismo fra Martina Planinića.

Sarajevski novi list, Sarajevo, 2. 4. 1945., br. 1166.